

د افغانستان اسلامي امارت

د عدليې وزارت

سړمي چريک چريک لسړمي

- د عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله
فرمانونه
- د ځمکو د غصب د مخنيوي
او غصب شويو ځمکو د استرداد
مقررې
- فرامين
عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله
- مقررې جوگيری از غصب
زمين ها و استرداد زمين های
غصب شده

تاريخ نشر: (۱۰) ربيع الثاني سال ۱۴۴۴ هـ.ق
(۱۴) عقرب سال ۱۴۰۱ هـ.ش
نمبر مسلسل (۱۴۲۴)

دخبريدونېته: د ۱۴۴۴ هـ.ق کال د ربيع الثاني د مياشتې (۱۰)
د ۱۴۰۱ هـ.ش کال د لړم د مياشتې (۱۴)
پرله پسې نمبر (۱۴۲۴)

رسمي جریده

پوله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

فرمان

عاليقدر امير المؤمنين حفظه الله در
مورد انفاذ مقررہ جلوگيري از
غصب زمين ها و استرداد
زمين های غصب شده

شماره: (۴)

تاریخ: ۱۴۴۴ / ۳ / ۷ ه.ق

مطابق ۱۴۰۱ / ۷ / ۱۱ ه.ش

ماده اول:

مقررہ جلوگيري از غصب زمين ها و
استرداد زمين های غصب شده را در
(۴) فصل و (۲۱) ماده توشیح
می نمايم.

ماده دوم:

این فرمان از تاریخ توشیح نافذ و یکجا
با متن مقررہ یاد شده در جریده رسمی
نشر گردد.

والسلام

امير المؤمنين شيخ القرآن و الحديث
مولوی هبة الله اخندزاده

د ځمکو د غصب د مخنيوي او

غصب شويو ځمکو د استرداد
د مقرري د انفاذ په هکله د عاليقدر
امير المؤمنين حفظه الله
فرمان

کڼه: (۴)

نېټه: ۱۴۴۴ / ۳ / ۷ ه.ق

مطابق ۱۴۰۱ / ۷ / ۱۱ ه.ش

لومړۍ ماده:

د ځمکو د غصب د مخنيوي او
غصب شويو ځمکو د استرداد مقررہ په
(۴) فصلونو او (۲۱) مادوکې توشیح
کوم.

دوه یمه ماده:

دغه فرمان د توشیح له نېټې څخه نافذ
او د نوموړې مقرري له متن سره یوځای
دې په رسمي جریده کې خپور شي.

والسلام

امير المؤمنين شيخ القرآن و الحديث
مولوي هبة الله اخندزاده

رسمی جریده

پرله پسی نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

فهرست مندرجات

مقررہ جلوگیری از غصب زمین ها و استرداد زمین های غصب شده

فصل اول

احکام عمومی

صفحه	عنوان	ماده
۷.....	مبنی.....	ماده اول:
۷.....	اهداف.....	ماده دوم:
۸.....	اصطلاحات.....	ماده سوم:
۱۴.....	مراجع تطبیق و همکاری.....	ماده چهارم:
۱۵.....	تشخیص و تثبیت.....	ماده پنجم:

فصل دوم

رسیدگی به زمین های غصب شده

۱۶.....	موارد رسیدگی.....	ماده ششم:
۲۰.....	تصفیه و علامتگذاری زمین.....	ماده هفتم:

فصل سوم

اجراءات در رابطه با رسیدگی به زمین های غصب شده

۲۱.....	زمین های غصب شده به مقصد استفاده زراعتی.....	ماده هشتم:
۲۲.....	زمین های غصب شده به مقصد تأسیسات صنعتی یا تجارتي.....	ماده نهم:
۲۵.....	زمین های غصب شده به مقصد شهرک.....	ماده دهم:
۲۷.....	زمین های غصب شده به مقصد سرپناه.....	ماده یازدهم:
۲۹.....	زمین های غصب شده به مقصد تأسیسات عامه.....	ماده دوازدهم:
۳۰.....	حفاظت و نظارت از مرعی عامه.....	ماده سیزدهم:

رسمی جریده

پرله پسی نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

جلوگیری از تجاوز به زمین های وقفی.....	ماده چهاردهم:	۳۳
فصل چهارم		
احکام نهایی		
منع تصرف، فروش، تقسیم و انتقال زمین های امارتی.....	ماده پانزدهم:	
(سلطانی).....		۳۵
ارائه اسناد به اداره قضایای امارت.....	ماده شانزدهم:	۳۷
مراجعه به بایع یا غاصب.....	ماده هفدهم:	۳۸
تحویل نمودن پول به حساب واحد امارتی.....	ماده هجدهم:	۳۹
استهداء.....	ماده نوزدهم:	۴۰
دعوی حق العبد.....	ماده بیستم:	۴۰
تاریخ انفاذ.....	ماده بیست و یکم:	۴۱

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

مقرره جلوگيري از غصب زمين ها
و استرداد زمين هاي
غصب شده
فصل اول
احكام عمومي

د ځمکو د غصب د مخنيوي او
غصب شويو ځمکو د استرداد
مقرره
لومړی فصل
عمومي حکونه

مبني

ماده اول:

این مقرره مطابق جزء ۱۱
مصوبه شماره (۲۸) مؤرخ
۱۸/شعبان المعظم / ۱۴۴۳ هـ.ق
کابینه، تحت ریاست عالیقدر
امیرالمؤمنین شیخ الحدیث مولوی
هبة الله اخند زاده حفظه الله ترتیب شده
است. (۱)

اهداف

ماده دوم:

اهداف این مقرره عبارت اند از:

مبني

لومړۍ ماده:

دغه مقرره د عالیقدر امیر المؤمنین
شیخ الحدیث مولوی هبة الله اخندزاده
حفظه الله پسه مشوری-
د کابینې د ۱۸/شعبان المعظم / ۱۴۴۳
هـ.ق نېټې د (۲۸) مصوبې
د ۱۱ جز له مخې ترتیب شوې
ده. (۱)

موخې

دوه یمه ماده:

د دې مقرري موخې عبارت دي له:

۱ : إِذَا حَكَمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام
شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دارالکتب العلمیة لبنان / بیروت)
نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصَلًا مُجْتَهِدًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سَيْرِ النَّتَارْخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السَّيْرِ الْكَبِيرِ
فَلْيُحْفَظْ. (رد المحتار على الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بیروت و شرح المجلة لسليم رستم باز
ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

- ۱- استراد زمين هاى غصب شده امارتى (سلطانى)، مرعى عامه و وقفى.
- ۲- جلوگيرى از غصب زمين هاى امارتى (سلطانى)، مرعى عامه و وقفى.

اصطلاحات

ماده سوم:

اصطلاحات آتى در اين مقررہ مفاهيم ذيل را افاده مى نمايد:

- ۱- غصب زمين ها: تصاحب و تصرف زمين، بدون اجازه مالک يا کسى که صاحب اجازه باشد. (۲)

- ۲- زمين هاى امارتى (سلطانى): زمين هاى ذيل، امارتى (سلطانى) شمرده مى شوند:

- زمين موات: زمينى است که ملکيت کسى نباشد، کسى بر آن حق خاص

- ۱- د امارتى (سلطانى)، عامه مرعى او وقفى غصب شويو خمکو استرداد.

- ۲- د امارتى (سلطانى)، عامه مرعى او وقفى خمکو له غصب خخه مخنيوى.

اصطلاحگانى

درپيمه ماده:

په دې مقررہ کې راتلونکې اصطلاحگانې لاندې مفاهيم افاده کوي:

- ۱- د خمکو غصب: د مالک يا د هغه چا له اجازې خخه پرته چې د اجازې خاوند وي، د خمکو تصاحب او تصرف دى. (۲)

- ۲- امارتى (سلطانى) خمکې: لاندې خمکې، امارتى (سلطانى) پېژندل کېږي:

- مواته خمکه: هغه خمکه ده، چې د چا ملکيت نه وي، د چا حق ورپورې

۲: الغصب في الشريعة أخذ مال متقوم محترم بغير إذن المالك على وجه يزيل يده. (الهداية شرح بداية المبتدي ج ۴ ص ۱۱ الناشر: المكتبة الإسلامية البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۲۱ ص ۲۵۴. بيروت، فتح القدير للكمال ابن الهمام (ج ۹ ص ۳۱۵) ومجلة الاحكام العدليه ماده ۸۸۱ و الهنديه ج ۵ ص ۱۹۹ المكتبه الحقانيه والمحيط البرهاني ج ۵ ص ۳۶۴ الناشر: دار إحياء التراث العربي وفي رد المحتار ج ۹ ص ۳۰۱ فلو قال بلا إذن من له الاذن كما فعل ابن الكمال كان اولى .)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

- خاص نه وي او في الحال د انتفاع وړ نه وي. (۳)
- نداشته باشد و در حال حاضر قابل انتفاع نباشد. (۳)
- عامه ځمکه: هغه ځمکه ده چې د چا ملکیت نه وي، (لا وارثه وي) د چا حق وړپورې خاص نه وي او في الحال د انتفاع وړ وي. (۴)
- زمين عامه: زمينی است که ملکیت کسی نباشد، (لا وارث باشد) کسی بر آن حق خاص نداشته باشد و در حال حاضر قابل انتفاع باشد. (۴)
- هغه مباحه ځمکه چې د سلطان يا امير امر د هر ډول تصرف (احياء، زمين مباح که به امر سلطان يا امير هر گونه تصرف (احياء،

۳ : الموات : ما لا ينتفع به من الأرض لانقطاع الماء عنه أو لغلبة الماء عليه أو ما أشبه ذلك مما يمنع الزراعة فما كان منها عاديا لا مالك له أو كان مملوكا في الإسلام لا يعرف له مالك بعينه وهو بعيد من القرية بحيث إذا وقف إنسان في أقصى العامر فصاح لم يسمع الصوت فيه فهو موات. (الكتاب . فقه حنفي ص ۳۶۸ و اللباب في شرح الكتاب ص ۲۴۲ الناشر : دار الكتاب العربي) و (درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۳ ص ۲۹۸ شرح المادة ۱۲۷۰ الناشر : دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)

-فَالْأَرْضُ الْمَوَاتُ هِيَ أَرْضٌ خَارِجٌ الْبَلَدِ لَمْ تَكُنْ مِلْكًا لِأَحَدٍ وَلَا حَقًّا لَهُ خَاصًّا. (بدائع الصنائع ج ۱۶ ص ۳۹) و (الفقه الإسلامي وأدلته ج ۶ ص ۶۱۱ الناشر : دار الفكر - سوریه - دمشق) و هكذا في اللباب شرح الكتاب: ۲/۲۱۹ وما بعدها، البدائع: ۶/۱۹۴، تبين الحقائق: ۶/۳۴، الدر المختار ورد المختار: ۵/۳۰۷، تكملة الفتح: ۸/۱۳۶.

۴ : قلت وهذا نوع ثالث يعني لا عشرية ولا خراجية من الأراضي تسمى أرض المملكة وأراضي الحوز و هو ما مات أربابه بلا وارث وأل لبنت المال أو فتح عنوة ، وأبقي للمسلمين إلى يوم القيامة (رد المحتار على الدر المختار: شرح تنوير الابصار" ج ۳ ص ۲۸۰ المكتبة الرشيدية كويته)

أَرْضُ الْحَوْزِ لِلْإِمَامِ لِأَنَّهُ لَيْسَ بِمَالِكٍ لَهَا زَادَ فِي التَّنَازُخَانِيَّةِ وَلَا بِمَالِكِهَا قَالَ وَتَفْسِيرُ أَرْضِ الْحَوْزِ أَرْضٌ عَجَزَ صَاحِبُهَا عَنْ زَرَاغَتِهَا وَأَدَاءِ خَرَاجِهَا فَدَفَعَهَا إِلَى الْإِمَامِ لِتَكُونَ مَنَافِعُهَا جَبْرًا لِلْخَرَاجِ . (البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۱۴ ص ۲۵۲ مكتبه شامله)

فان الارض التي يمكن انتفاع بها مجرد الكراب و القاء البذر ليس مواتاً حتى يكون الكراب و الزرع احياً لها و انما حية بذاتها و الانتفاع بها ممكن لا متعذرو و هي مملوكة لبيت المال ان لم يعرف لها مالك (شرح المجلة الاحكام لالتاسي ج ۴ ص ۲۰۸)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۳-۱۴۲۴/۲/۱۰)

فروش، کرایه، اجاره، تصاحب و ایجاد تأسیسات) در آن شرعاً منع نباشد. (۵)

- زمینی که در دفتر اساس زمین های امارتی (سلطانی) ثبت باشد و یا در نتیجه عملیه سروی و تصفیه به حیث زمین امارتی (سلطانی) تثبیت شود. (۶)

- زمین و ملکیت های که در اسناد زمین های امارت و دفتر اساس به حیث زمین ها و ملکیت های امارتی

پلورل، کرایه، اجاره، تصاحب او تأسیسات جوړل) په کې شرعاً منع نه وي. (۵)

- هغه ځمکه چې د امارتي (سلطاني) ځمکو د اساس په دفتر کې ثبته وي او يا د سروې او تصفیه د عملیې په پایله کې د امارتي (سلطاني) ځمکې په توګه تثبیته شي. (۶)

- هغه ځمکه او ملکیتونه چې د امارت د ځمکو په سندونو او د اساس په دفتر کې د امارتي (سلطاني) ځمکو او

۵ : ان كل ارض غير مملوكة للافراد فهمى ملك للدولة سواء كانت الدولة تباشر ملكيتها المباشرة عليها ام لا و سميت بالاراضى الاميريه نسبة الى الامير الممثل بالدولة. (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶)

وهذا يعنى الاراضى الدولة او الاراضى الاميرية او الاملاك العامه قسما، قسم تملك الدولة رقبته وتختص به ويبقى تحت تصرفها وتضعه للخدمة مصالحها او لارتفاق المواطنين به وقسم تشرف عليه الدولة تضعه تحت سُلْطَتِهَا ولكن يمكن لمن يشغله بترخيص من الدولة ان يحصل على حق تصرف او حق الافضلية فى الانتفاع والاستغلال وهو يشبه تماماً ملكية الانتفاع او الارتفاق او احياء الانتفاع و الارتفاق كما يمكن للدولة ان تملكه للافراد مجاناً او بعوض . الخ (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

۶ : ان كل ارض غير مملوكة للافراد فهمى ملك للدولة سواء كانت الدولة تباشر ملكيتها المباشرة عليها ام لا و سميت بالاراضى الاميريه نسبة الى الامير الممثل بالدولة. (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

- ملکیتونو په توگه ثبت شوي وي. (۷)
- ۱- هغه ځمکه چې عامه ملکیت گڼل کېږي، خو د امارتي (سلطاني) ځمکو د اساس په دفتر کې ثبت شوي نه وي. (۸)
- ۲- هغه ځمکه چې شخص يې ذواليد وي او خپل ملکیت شرعاً تثبیت نه کړي شي. (۹)
- ۳- عامه مرعي: هغه مواته ځمکه ده چې د امير له خوا څخه يې املاًکا احياء منع شوي وي او په خپل اباحت باندې پاتې وي او د هېواد ټول وگړي پکې د مواشي د خړولو حق لري. (۱۰)
- ۴- وقفي ځمکه: هغه ځمکه ده چې د هغې د مالک له خوا په عامو يا خاصو
- (سلطاني) ثبت شده باشد. (۷)
- ۱- زمینی که ملکیت عامه شمرده می شود، مگر در دفتر اساس زمین های امارتی (سلطانی) ثبت نشده باشد. (۸)
- ۲- زمینی که شخص ذوالید آن باشد و شخص ملکیت خود را بر آن شرعاً تثبیت کرده نتواند. (۹)
- ۳- مرعی عامه: زمین موات است که احياء مالکانه آن، توسط امير منع شده باشد و بر اباحت خود باقی باشد و تمام مردم کشور در آن حق چرانندن مواشي داشته باشند. (۱۰)
- ۴- زمین وقفی: زمینی است که خود زمین یا منافع آن،

۷ : ان كل ارض غير مملوكة للافراد فهي ملك للدولة سواء كانت الدولة تباشر ملكيتها المباشرة عليها ام لا و سميت بالاراضي الاميريه نسبة الى الامير الممثل بالدولة. (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶)

۸ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

۹ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)

۱۰ : وَجَمَى الْمَوَاتِ هُوَ الْمَنْعُ مِنْ اِحْيَائِهِ اِمْلَاكًا لِيَكُونَ مُسْتَبَقَى الْاِبْتَاخَةِ لِتَبَتِ الْكُلِّ وَرَغِي الْمَوَاشِي . (الأحكام السلطانية ص ۲۷۶ و الفقه الاسلامي ج ۶ ص ۴۶۲۸)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

از طرف مالک آن برای استفاده در امور خیریه عام یا خاص وقف شده باشد. (۱۱)

خیریه چارو کي په خپله ځمکه یا يې منافع د کښې اخیستې لپاره وقف شوې وي. (۱۱)

۵- دفتر اساس ثبت زمین های امارتی (سلطانی): دفتری است که زمین های امارتی (سلطانی) با مشخصات کمی و کیفی در آن ثبت شده باشد. (۱۲)

۵- د امارتي (سلطاني) ځمکو د ثبت د اساس دفتر: هغه دفتر دی چې امارتي (سلطاني) ځمکې له کمی او کیفی مشخصاتو سره په هغه کې ثبتې شوې وي. (۱۲)

۶- دفتر اساس ثبت زمین های

۶- د مواتي ځمکو د ثبت د اساس

۱۱: وَفِي الشَّرْحِ عِبَارَةٌ عَنْ حَبْسِ الْعَيْنِ عَلَى حُكْمِ مَلِكِ الْوَأَقِفِ وَالتَّصَدُّقُ بِالْمَنْفَعَةِ بِمَثَلَةِ الْعَارِيَةِ ، وَهَذَا قَوْلُ أَبِي حَنِيفَةَ (الجوهرة النيرة كتاب الوقف ج ۳ ص ۲۹۱ و العناية شرح الهداية ج ۸ ص ۳۹۸ و الهداية شرح بداية المبتدي في كتاب الوقف و تبين الحقائق شرح كتر الدقائق ج ۱۰ ص ۱۸۶ في كتاب الوقف و درر الحکام شرح غرر الأحكام ج ۶ ص ۱۱۴، رد المحتار على الدر المختار ج ۱۷ ص ۱۶۰، فتح القدير ج ۱۴ ص ۶۱ و ملتقى الأبحر ج ۱ ص ۱۳۶ الناشر: (دار إحياء التراث العربي . بيروت)

وفي الشرع: حبس شيء معلوم بصفة معلومة فَعَرَفَهُ الْحَنْفِيَّةُ بِأَنَّهُ حَبْسُ الْعَيْنِ عَلَى حُكْمِ مَلِكِ اللَّهِ تَعَالَى وَصَرَفَ مَنْفَعَتَهَا عَلَى مَنْ أَحَبَّ ، وَهَذَا عِنْدَ الصَّاحِبَيْنِ . وَعِنْدَ أَبِي حَنِيفَةَ هُوَ حَبْسُ الْعَيْنِ عَلَى حُكْمِ مَلِكِ الْوَأَقِفِ وَالتَّصَدُّقُ بِالْمَنْفَعَةِ وَلَوْ فِي الْجُمْلَةِ . (۱) الدر المختار وحاشية ابن عابدين عليه ۳ / ۳۵۷ - ۳۵۸ ، والهداية ۳ / ۱۳ - ۱۴ .

۱۲: الْبَابُ الثَّامِنُ عَشَرَ: فِي وَضْعِ الدِّيَوَانِ وَذِكْرِ أَحْكَامِهِ وَالدِّيَوَانُ مَوْضِعٌ لِحِفْظِ مَا يَتَعَلَّقُ بِحُقُوقِ السُّلْطَنَةِ مِنَ الْأَعْمَالِ وَالْأَمْوَالِ وَمَنْ يَقُومُ بِهَا مِنْ الْجُيُوشِ وَالْعَمَالِ ... وَأَوَّلُ مَنْ وَضَعَ الدِّيَوَانَ فِي الْإِسْلَامِ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ . (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷)

عن جبير بن الحوريث: ان عمر بن الخطاب استشار المسلمين في تدوين الديوان فقال له على رض تقسم كل سنة ما اجتمع اليك من المال ولا تسمك منه شيئا وقال عثمان (رض) ارى مالا كثيرا يسع الناس وان لم يحصوا حتى يعرف من اخذ ممن لم ياخذ خشيت ان يلتبس الامر الخ (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطى باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

موات: دفتري است که زمين هاي موات با مشخصات کمي و کيفي در آن ثبت شده باشد. (۱۳)

۷- دفتري اساس ثبت زمين هاي عامه: دفتري است که زمين هاي عامه با مشخصات کمي و کيفي در آن ثبت شده باشد. (۱۴)

۸- دفتري اساس ثبت زمين هاي مرعي عامه: دفتري است که زمين هاي مرعي عامه با مشخصات کمي و کيفي در آن ثبت شده باشد. (۱۵)

۹- دفتري اساس ثبت زمين هاي وقفی: دفتري است که زمين هاي وقفی با مشخصات کمي و کيفي در آن ثبت شده باشد. (۱۶)

دفتري: هغه دفتري دی چي مواتي ځمکي له کمي او کيفي مشخصاتو سره په هغه کې ثبتي شوې وي. (۱۳)

۷- د عامه ځمکو د ثبت د اساس دفتري: هغه دفتري دی چي عامه ځمکي له کمي او کيفي مشخصاتو سره په هغه کې ثبتي شوې وي. (۱۴)

۸- د عامه مرعي ځمکو د ثبت د اساس دفتري: هغه دفتري دی چي عامه مرعي ځمکي له کمي او کيفي مشخصاتو سره په هغه کې ثبتي شوې وي. (۱۵)

۹- د وقفی ځمکو د ثبت د اساس دفتري: هغه دفتري دی چي وقفی ځمکي له کمي او کيفي مشخصاتو سره په هغه کې ثبتي شوې وي. (۱۶)

۱۳ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۱۴ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۱۵ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۱۶ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

رسمي جریده

پوله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

۱۰- ذوالید غیر شرعی: متصرف بالفعل زمین غصب شده می باشد که از غاصب یا ذوالید غیر شرعی دیگر به وی منتقل شده باشد. (۱۷)

۱۱- تشخیص زمین: تثبیت و تشخیص ملکیت شخص، زمین امارتی (سلطانی)، مرعی عامه و وقفی به اساس اسناد و دلایل شرعی به ارتباط ملکیت زمین است. (۱۸)

مراجع تطبیق و همکاری

ماده چهارم:

(۱) وزارت های عدلیه، زراعت، آبیاری و مالرداری، شهر سازی و کار و

۱۰- غیر شرعی ذوالید: د غصب شوې ځمکې بالفعل متصرف دی چې له غاصب یا بل غیر شرعی ذوالید څخه هغه ته منتقل شوې وي. (۱۷)

۱۱- د ځمکې تشخیص: د ځمکې د ملکیت په اړه د شرعی سندونو او دلائلو پربنسټ د شخص د ملکیت، امارتي (سلطاني)، عامه مرعی او وقفی ځمکې تثبیت او تشخیص دی. (۱۸)

د تطبیق او همکاری-مراجع

څلورمه ماده:

(۱) د عدلیې، کرنې، اوبولگولو او مالرداری، د ښار جوړولو او د کار و

۱۷: أَمَّا تَفْسِيرُهُ شَرْعًا فَهُوَ أَخْذُ مَالٍ مُتَقَوِّمٍ مُخْتَرِمٍ بِغَيْرِ إِذْنِ الْمَالِكِ عَلَى وَجْهِ يُزِيلُ يَدَ الْمَالِكِ إِنْ كَانَ فِي يَدِهِ أَوْ يَقْصُرُ يَدَهُ إِنْ لَمْ يَكُنْ فِي يَدِهِ كَذَا فِي الْمُحِيطِ. (الهندي ج ۵ ص ۱۹۹ المكتبة الحقانية والمحيط البرهاني ج ۵ ص ۳۶۴ الناشر: دار إحياء التراث العربي وفي رد المختار ج ۹ ص ۳۰۱ فلو قال بلا اذن من له الاذن كما فعل ابن الكمال كان اولي .)

۱۸: يَضَعُ الْقَاضِي فِي الْمَحْكَمَةِ دَفْتَرًا لِلسَّجَلَاتِ وَيَقِيدُ وَيَحْرُرُ فِي ذَلِكَ الدَّفْتَرِ الْإِعْلَامَاتِ وَالسَّنَدَاتِ الَّتِي يُعْطِيهَا بِصُورَةٍ مُنْتَظِمَةٍ سَالِمَةٍ عَنِ الْحِيَلَةِ وَالْفَسَادِ وَيَعْتَنِي بِالدَّقَّةِ بِحِفْظِ ذَلِكَ الدَّفْتَرِ وَإِذَا عَزَل سَلَّمَ السَّجَلَاتِ الْمَذْكُورَةَ إِلَى خَلْفِهِ إِمَّا بِنَفْسِهِ أَوْ بِوَسِطَةِ أَمِينِهِ. (مجلة الاحكام العدلية المادة ۱۸۱۴)

يَجُوزُ الْحُكْمُ وَالْعَمَلُ بِلَا بَيِّنَةٍ بِمَضْمُونِ الْإِعْلَامِ وَالسَّنَدِ اللَّذَيْنِ أُعْطِيَا مِنْ طَرَفِ قَاضِي مَحْكَمَةٍ إِذَا كَانَا سَالِمَيْنِ مِنْ شُبُهَةِ التَّرْوِيرِ وَالتَّصْنِيعِ وَمُؤَافِقَيْنِ لِأَصُولِ. (مجلة الاحكام العدلية المادة ۱۸۲۱)
(الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوط باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

رسمي جريدة

پوله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

امور اجتماعي و لوی څارنوالی مراجع
تطبيق این مقررہ می باشند. (۱۹)

(۲) وزارت های مالیہ، امور داخلہ و
ارشاد، حج و اوقاف، شاروالی های
مربوط و دیگر ادارات مکلف اند کہ
همراه با مراجع مندرج فقره (۱) این
ماده در تطبيق این مقررہ همکاری
نمایند. (۲۰)

تشخيص و تثبيت

ماده پنجم:

(۱) در مرکز و ولايات، تشخيص و
تثيت زمين های غصب شده
امارتی (سلطانی) مرعی عامه و وقفی
توسط هیئت های تخنیکي صورت
می گیرد. (۲۱)

ٲولنيزو چارو وزارتونه او لويه څارنوالي
د دې مقررې د تطبيق مراجع دي. (۱۹)

(۲) د ماليې، کورنيو چارو او ارشاد،
حج او اوقافو وزارتونه، اړوندي
ښاروالي او نورې ادارې مکلفې دي چې
د دې مادې په (۱) فقره کې له درج
شويو مراجعو سره د دې مقررې په
تطبيق کې همکاري وکړي. (۲۰)

تشخيص او تثبيت

پنځمه ماده:

(۱) په مرکز او ولايتونو کې د امارتي
(سلطاني)، عامه مرعی او وقفي غصب
شويو ځمکو تشخيص او تثيت
د تخنیکي هيئتونو په واسطه صورت
مومي. (۲۱)

۱۹ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء
للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۰ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء
للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۱ : إِذَا حَكَمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِيحُ حُكْمَهُ وَيَنْفُذُ
(درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)

اتَّفَقَ فُقَهَاءُ الْمَذَاهِبِ عَلَى جَوَازِ الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ فِيمَا يَخْتَصُّونَ بِمَعْرِفَتِهِ إِذَا كَانُوا حُدَاقًا
مَهْرَةً . (الموسوعة الفقهية الكويتية ج ۱ ص ۲۴۸ في عنوان الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ (الْخَيْرَةُ)
و تبصرة الحکام ۲ / ۷۴ ومعين الحکام ص ۱۶۲ بحواله الموسوعة الفقهية الكويتية)

رسمي جریده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

(۲) ترکیب، وظایف و صلاحیت های هیئت های مندرج فقره (۱) این ماده در لایحه تنظیم می گردد. (۲۲)

فصل دوم

رسیدگی به زمین های غصب شده

موارد رسیدگی

ماده ششم:

مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، با در نظر داشت موارد ذیل به زمین های که از طرف اشخاص، غصب شده باشد رسیدگی می نمایند:

۱- به حیث زمین های امارتی (سلطانی)، مرعی عامه و وقفی ثبت شده باشد. (۲۳)

۲- در نتیجه عملیه تصفیه، به حیث زمین های امارتی (سلطانی)، مرعی عامه و وقفی تثبیت شده

(۲) د دې مادې په (۱) فقره کې د درج شویو هیئتونو ترکیب، دندې او واکونه په لایحه کې تنظیمېږي. (۲۲)

دوه یم فصل

غصب شویو ځمکو ته رسیدگی

د رسیدگی موارد

شپږمه ماده:

د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې درج شوي مراجع، هغو ځمکو ته چې د اشخاصو له لوري غصب شوي وي د لاندې مواردو په پام کې نیولو سره، رسیدگی کوي:

۱- امارتي (سلطاني)، عامه مرعی او وقفی ځمکو په توګه ثبتې شوي وي. (۲۳)

۲- د تصفیه د عملیه په پایله کې امارتي (سلطاني)، عامه مرعی او وقفی ځمکو په توګه تثبیتې شوي

۲۱: كُلُّ يَتَصَرَّفُ فِي مَلِكِهِ كَيْفَمَا شَاءَ. (مجله الاحكام العدلية ماده ۱۱۹۲)

۲۲: (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۲۳: (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

- وي. (۲۴)
- ۳- د محكمي د قطعي حكم پربنسټ، امارتي (سلطاني)، عامه مرعي او وقفي ځمكو په توگه تشبيتي شوې وي. (۲۵)
- ۴- په اړوند اساس دفترونو كې د حقيقي يا حكمي اشخاصو په نامه ثبتي نه وي. (۲۶)
- ۵- په امارتي (سلطاني) اساس دفترونو كې د لامالك، مجهول المالك او موات تر نامه لاندې ثبتي وي يا د سيمي په عرف كې په يادو نومونو رايجي وي. (۲۷)
- ۳- به اساس حكم قطعي محكمه به حيث زمين هاي امارتي (سلطاني)، مرعي عامه و وقفي تشبيت شده باشد. (۲۴)
- ۴- در دفاتر اساس مربوطه به نام اشخاص حقيقي يا حكمي ثبت نشده باشد. (۲۵)
- ۵- در دفاتر اساس امارتي (سلطاني) تحت عنوان لا مالک، مجهول المالك و موات ثبت باشد و يا در عرف منطقه به نام هاي متذکره رايج باشد. (۲۶)

- ۲۴ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)
- ۲۵ : يُعْمَلُ أَيْضًا بِسَجَلَاتِ الْمُحَاكِمِ إِذَا كَانَتْ قَدْ ضُبِطَتْ سَائِلَةٌ مِنَ الْجِيلَةِ وَالْفَسَادِ عَلَى الْوَجْهِ الَّذِي يُذَكَّرُ فِي كِتَابِ الْقَضَاءِ. (مجلة الاحكام العدلية المأددة (۱۷۳۸))
- (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)
- ۲۶ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)
- ۲۷ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)
- الْبَرَاءَاتُ السُّلْطَانِيَّةُ وَقُبُودُ الدَّفَاتِرِ الْخَاقَانِيَّةِ لِكُونِهَا أَمِينَةً مِنَ التَّرْوِيرِ مَعْمُولًا بِهَا. (مجلة الاحكام العدلية المأددة (۱۷۳۷))

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

۶- مساحت زمين از مساحت مندرج در سند تصفيه بيشتتر باشد و سند پس از سال ۱۳۵۷ هـ.ش به نام شخص صادر شده باشد، گر چه در دفاتر كدستر به نام اشخاص ثبت باشد. (۲۸)

۷- در مركز و ولايات از طرف شاروالی ها و ادارات امارتي بطور قطعی با عناوين مختلف بالای اشخاص حقيقي یا حکمی فروخته شده باشد. در صورتی که مغاير با احكام شرعی باشد. (۲۹)

۶- د تصفيې په هغه سند کې له درج شوي مساحت څخه زياته چې له ۱۳۵۷ هـ.ش کال څخه وروسته د شخص په نامه صورت موندلی دی، که څه هم د کدستر په دفترونو کې د اشخاصو په نامه ثبتې وي. (۲۸)

۷- په مرکز او ولايتونو کې د ښارواليو او د امارتي ادارو له لوري په قطعي ډول په بېلا بېلو عنوانونو په حقيقي يا حکمي اشخاصو باندې پلورلې شوې وي. په هغه صورت کې چې د شرعي حکمونو پر خلاف وي. (۲۹)

الْعَادَةُ مُحَكَّمَةٌ . يَعْنِي أَنَّ الْعَادَةَ عَامَّةٌ كَانَتْ أَوْ خَاصَّةً تُجْعَلُ حَكْمًا لِإِثْبَاتِ حُكْمٍ شَرْعِيٍّ .
(مجلة الاحكام العدلية المأددة (۳۶)

وَكَذَا مَنْشُورُ الْقَاضِي وَالْوَالِي وَعَامَّةِ الْأُمَرِ السُّلْطَانِيَّةِ مَعَ جَرَيَانِ الْعُرْفِ وَالْعَادَةِ بِقَبُولِ ذَلِكَ بِمُجَرَّدِ كِتَابَتِهِ ، وَإِمْكَانُ تَزْوِيرِهَا عَلَى السُّلْطَانِ لَا يَدْفَعُ ذَلِكَ ، لِأَنَّهُ وَإِنْ وَقَعَ فَهُوَ أَمْرٌ نَادِرٌ فَلَمَّا يَقَعُ وَهُوَ أَنْدَرُ مِنْ إِمْكَانِ تَزْوِيرِ الشُّهُودِ وَهُوَ أَوْلَى بِالْقَبُولِ مِنْ دَفْتَرِ الصَّرَافِ وَنَحْوِهِ فَإِنَّهُمْ عَمِلُوا بِهِ لِلْعُرْفِ كَمَا يَأْتِي. (رد المحتار على " الدر المختار: شرح تنوير الابصار" ج ۲۲ س ۲۲ مكتبة الشاملة)

۲۸ . لَا يُعْمَلُ بِالْخَطِّ وَالْخَاتِمِ فَقَطْ أَمَّا إِذَا كَانَ سَالِمًا مِنْ شُبُهَةِ التَّزْوِيرِ وَالتَّصْنِيْعِ فَيَكُونُ مَعْمُولًا بِهِ أَي يَكُونُ مَدَارًا لِلْحُكْمِ وَلَا يَحْتَاجُ لِإِثْبَاتِ بَوَاجِهِ آخَرَ. (مجلة الاحكام العدلية المأددة (۱۷۳۶)
و الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹.) وتاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) .
ص ۱۱۵. (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) الباب الثامن عشر في وضع الديوان وذكر احكامه ، موضع

لحفظ ما يتعلق بحقوق السلطنة من الاعمال والاموال ومن يقوم بها من الجيوش والعمال.
۲۹ . لَا يُعْمَلُ بِالْخَطِّ وَالْخَاتِمِ فَقَطْ أَمَّا إِذَا كَانَ سَالِمًا مِنْ شُبُهَةِ التَّزْوِيرِ وَالتَّصْنِيْعِ فَيَكُونُ مَعْمُولًا بِهِ أَي يَكُونُ مَدَارًا لِلْحُكْمِ وَلَا يَحْتَاجُ لِإِثْبَاتِ بَوَاجِهِ آخَرَ. (مجلة الاحكام العدلية المأددة (۱۷۳۶)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

۸- از طرف حکومت ها و ادارات گذشته در آنها پروژه های عام المنفعه ایجاد شده باشد ولو که اسناد استملاک آنها موجود نباشد. (۳۰)

۹- از طرف حکومت ها و ادارات گذشته استملاک شده باشد و اسناد سپردن بدل استملاک آنها از طرف اداره مربوطه مفقود شده باشد، مگر به ارتباط دادن عوض، شهود موجود باشد، با آنکه امارت در این چنین املاک تصرف مالکانه نکرده باشد. (۳۱)

۸- د پخوانيو حکومتونو او ادارو له لوري په هغو کې ټولگټې پروژې جوړې شوي وي، که څه هم د هغو د استملاک سندونه شتون ونه لري. (۳۰)

۹- د پخوانيو حکومتونو او ادارو له لوري استملاکې شوي وي او د هغو د استملاک د بدل د ورکړې سندونه له اړوندې ادارې څخه ورک شوي وي، خو د عوض د ورکړې په اړه شاهدان شتون ولري، که څه هم امارت په دغه شان املاکو کې مالکانه تصرف نه وي کړی. (۳۱)

و الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹. وتاريخ الخلفاء للسيوطى باب اوليات عمر (رض). ص. ۱۱۵. (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷)

۳۰. المادّة (۱۷۴۰) القريّة القاطعة أحد أسباب الحكم أيضًا. المادّة (۱۷۴۱) القريّة القاطعة هي الأمانة البالغة حدّ اليقين (مجلة الاحكام العدلية المادّة (۱۷۴۰ و المادة ۱۷۴۱)

منعوا سماع الدعوى التي لا تشبیه بالصدق غير من العرف يدل على كذبها كدعوى الرجل الدار بيد حائز التصرف بالهدم و العمارة مدة و المدعى مشاهد، ساكت فان ذلك قرينة دالة على كذب الدعوى. (شرح المجلة لمحمد خالد الالتاسى ج ۵ ص ۳۹۴ مكبته حنيفيه)

۳۱. عَنْ عَمْرٍو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ قَالَ قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ الْبَيِّنَةُ عَلَى الْمُدَّعِيِ وَالْيَمِينُ عَلَى الْمُدَّعَى عَلَيْهِ (رواه ابوداود رقم: ۴۳۱۱)

(المادّة ۷۶) : الْبَيِّنَةُ لِلْمُدَّعِيِ وَالْيَمِينُ عَلَى مَنْ أَنْكَرَ . هَذِهِ الْقَاعِدَةُ مَأْخُودَةٌ مِنْ الْحَدِيثِ الشَّرِيفِ (مجلة الاحكام العدلية المادة ۷۶)

و الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹. وتاريخ الخلفاء للسيوطى باب اوليات عمر (رض). ص ۱۱۵. (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۲/۱۰)

۱۰- کاريز ها، جويها، قطعات زمين و مرافق آن که ملکيت اشخاص در آنها ثابت نشود. (۳۲)

تصفيه و علامتگذاری زمين

ماده هفتم:

(۱) وزارت زراعت، آبياري و مالداري مکلف است، زمين های جوار دريا ها را تصفيه نمايد و تپه ها، دامنه کوه ها و زمين های مرعي عامه را تشييت و علامه گذاری نمايد. (۳۳)

(۲) مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم اين مقررره از فعاليت های مندرج فقره (۱) اين ماده نظارت

۱۰- هغه کاريزونه، ويالي، د ځمکو قطعات او مرافق يې چې د اشخاصو ملکيت په هغو کې ثابت نه شي. (۳۲)

د ځمکې تصفيه او په نښه کول

اوومه ماده:

(۱) د کرنې، اوبولگولو او مالداري وزارت مکلف دی، د سيندونو څېرمه ځمکې تصفيه کړي او تپې، د غرونو لمنې او عامه مرعي ځمکې تشييتې او په نښه کړي. (۳۳)

(۲) د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې درج شوې مراجع د دې مادې په (۱) فقره کې له درج شويو

۳۲. ان كل ارض غير مملوكة للافراد فهى ملك للدولة سواء كانت الدولة تباشر ملكيتها المباشرة عليها ام لا و سميت بالاراضى الاميريه نسبة الى الامير الممثل بالدولة. (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶)

۳۳. إذا حكّم السلطان العادل في دعوى حسب الأحكام المشروعة فيصبح حكمه وينفذ (در الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت) نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصَبًا مُجْتَهِدًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرَهُ ، كَمَا فِي سَيْرِ التَّنَازُخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السَّيْرِ الْكَبِيرِ فَلْيُحَقِّقْ. (رد المحتار على الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشار)

اتَّفَقَ فُقَهَاءُ الْمَذَاهِبِ عَلَى جَوَازِ الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ فِيمَا يَخْتَصُّونَ بِمَعْرِفَتِهِ إِذَا كَانُوا خُدَّاقًا مَهْرَةً. (الموسوعة الفقهية الكويتية ج ۱ ص ۲۴۸ في عنوان الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ (الْخِبْرَةَ) و تبصرة الحکام ۲ / ۷۴ و معين الحکام ص ۱۶۲ بحواله الموسوعة الفقهية الكويتية)

رسمي جریده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

فعالیتونو څخه څارنه کوي. (۳۴)

می نمایند. (۳۴)

درېم فصل

فصل سوم

غصب شویو ځمکو ته د رسیدگی.

اجرات در رابطه با رسیدگی به

په اړه اجرات

زمین های غصب شده

د کرنیزې گټې اخیستنې په مقصد

زمین های غصب شده به مقصد

غصب شوي ځمکې

استفاده زراعتي

اتمه ماده:

ماده هشتم:

که چېرې شخص، امارتي (سلطاني)، عامه مرعي او وقفي ځمکې د شريعت د حکمونو پر خلاف غصب او هغه په کرنيزې ځمکې بدلې کړې وي، په دې اړه د اسلامي شريعت له حکمونو سره سم اجرات کېږي. (۳۵)

هرگاه شخص زمین های امارتي (سلطاني)، مرعي عامه و وقفي را خلاف احکام شريعت، غصب و آن را به زمین زراعتي مبدل کرده باشد، در اين مورد مطابق احکام شريعت اسلامي اجرات می شود. (۳۵)

۳۴ . الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹). وتاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض). ص ۱۱۵ . (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) الباب الثامن عشر في وضع الديوان وذكر احكامه ، موضع لحفظ مايتعلق بحقوق السلطنة من الاعمال والاموال ومن يقوم بها من الجيوش والعمال.

۳۵ : وَأَنَّ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ إِلَّا بِه (المائدة/۴۹)
{ وَأَنَّ احْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ } (التَّوَلَّوْا لِحَبِيبِهِ) . إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أَمَرَ بِذَلِكَ وَقَدْ بَعَثَ اللَّهُ الرَّسُلَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَقَدْ عَمِلَ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْعُلَمَاءُ الْعَامِلُونَ بِذَلِكَ (درر الحکام شرح مجلة الأحكام لعلي حيدر ج ۴ ص ۵۲۵ . الناشر : دارالکتب العلمیة)

عَنْ أَنَسٍ مِنْ أَهْلِ جَمُصَ مِنْ أَصْحَابِ مُعَاذِ بْنِ جَبَلٍ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- لَمَّا أَرَادَ أَنْ يَبْعَثَ مُعَاذًا إِلَى الْيَمَنِ قَالَ « كَيْفَ تَقْضِي إِذَا عَرَضَ لَكَ قَضَاءٌ ». قَالَ أَقْضِي بِكِتَابِ اللَّهِ. قَالَ « فَإِنْ لَمْ تَجِدْ فِي سُنَّةِ رَسُولِ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- وَلَا فِي كِتَابِ اللَّهِ ». قَالَ أَجْتَهُدُ رَأْيِي وَلَا أَلُو. فَضَرَبَ

زمین های غصب شده به مقصد تأسیسات صنعتی یا تجارتي

ماده نهم:

(۱) هرگاه شخص، زمین های امارتي (سلطاني)، را غصب و در آنها تأسیسات صنعتی یا تجارتي احداث کرده باشد در این رابطه قرار ذیل اجراءات صورت می گیرد:

۱- اخذ قیمت زمین از غاصب یا ذوالید غیر شرعی به نرخ روز (که از طرف اهل خبره تعیین می گردد)^(۳۶) در صورتی که زمین در پلان شهری، صنعتی یا تجارتي باشد و تحت پروژه امارتي نباشد.^(۳۷)

د صنعتی یا سوداگریزو تأسیساتو په مقصد غصب شوې ځمکې

نهمه ماده:

(۱) که چیرې شخص، امارتي (سلطاني)، ځمکې غصب او په هغو کې صنعتی یا سوداگریزو تأسیسات جوړ کړي وي، په دې اړه په لاندې ډول اجراءات صورت مومي:

۱- له غاصب یا غیر شرعی ذوالید څخه د ورځې په نرخ (چې د اهل خبره له خوا ټاکل کېږي)^(۳۶) د ځمکې د بې اخیستل، په هغه صورت کې چې ځمکه په بناري، صنعتی یا سوداگریزو پلان کې وي او تر امارتي پروژې لاندې نه وي.^(۳۷)

رَسُولُ اللَّهِ -صلى الله عليه وسلم- صَدْرَهُ وَقَالَ «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي وَفَّقَ رَسُولَ رَسُولِ اللَّهِ لِمَا يُرْضَى رَسُولُ اللَّهِ».(سنن أبي داود باب اجتهاد الرأى في القضاء. رقم الحديث/ ۳۵۹۴)
۳۶ : اتَّفَقَ فُقَهَاءُ الْمَذَاهِبِ عَلَى جَوَازِ الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ فِيمَا يَخْتَصُّونَ بِمَعْرِفَتِهِ إِذَا كَانُوا حُدَاقًا مَهْرَةً . (الموسوعة الفقهية الكويتية ج ۱ ص ۲۴۸ في عنوان القضاء بقول أهل المعرفة (الخبيرة) وتبصرة الحكام ۲ / ۷۴ ومعين الحكام ص ۱۶۲ بحواله الموسوعة الفقهية الكويتية)
۳۷ : كُلُّ تَصَرُّفٍ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا شَاءَ. (مجلة الاحكام العدلية ماده ۱۱۹۲)
الْإِنْسَانَ لَهُ حَقُّ التَّصَرُّفِ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا يَشَاءُ وَلَا يَخْتِجُ فِي تَصَرُّفِهِ لِإِذْنِ آخَرَ (درر الحكام ج ۱ ص ۲۴۷)

رسمی جریدہ

پرلہ پسی نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

۲- اجارہ زمین بہ نرخ روز بدون
مزایدہ بہ غاصب یا ذوالید غیر شرعی
در صورتی کہ زمین خارج
از پلان شہری، صنعتی یا تجارتی
باشد و تحت پروژہ امارتی
نباشد. (۳۸)

۲- لہ مزایدہ پر تہ د ورخی بہ نرخ
غاصب یا غیر شرعی ذوالید تہ د خمکی
اجارہ بہ ہغہ صورت کی چہی خمکہ لہ
بناری، صنعتی یا سوداگریز پلان خخہ
بہر وی او تر امارتی پروژہ لاندہ نہ
وی. (۳۸)

(۲) ہر گاہ غاصب یا ذوالید غیر شرعی

(۲) کہ چہری غاصب یا غیر شرعی

فَنَقُولُ لِلْمَالِكِ أَنْ يَتَصَرَّفَ فِي مِلْكِهِ أَيَّ تَصَرُّفٍ شَاءَ سِوَاءَ كَانَ تَصَرُّفًا يَتَعَدَّى ضَرْمَهُ إِلَى غَيْرِهِ أَوْ لَا
يَتَعَدَّى (بدائع الصنائع في ترتيب الشرائع ج ۵ ص ۳۹۴)

وَلَكِنْ لَوْ كَانَتْ قِيَمَةُ الْأَشْجَارِ أَوْ الْبِنَاءِ أَزِيدَ مِنْ قِيَمَةِ الْأَرْضِ وَكَانَ قَدْ أَنْشَأَ أَوْ غَرَسَ بِزَعْمِ سَبَبٍ
شَرْعِيٍّ كَانَ حِينَئِذٍ لِصَاحِبِ الْبِنَاءِ أَوْ الْأَشْجَارِ أَنْ يُعْطِيَ قِيَمَةَ الْأَرْضِ وَيَتَمَلَّكَهَا . (مجله الاحكام
العدليه ماده ۹۶۰)

وَلَوْ بَاعَهُ الْغَاصِبُ وَسَلَّمَهُ فَاَلْمَالِكُ بِالْخِيَارِ إِنْ شَاءَ ضَمَّنَ الْغَاصِبُ وَجَارَ بَيْعُهُ ، وَالثَّمَنُ لَهُ وَإِنْ
ضَمَّنَ الْمُشْتَرِي رَجَعَ عَلَى الْغَاصِبِ وَبَطَلَ الْبَيْعُ وَلَا يَرْجِعُ بِمَا ضَمَّنَ وَإِنْ بَاعَ وَلَمْ يُسَلِّمْ لَا يَضْمَنُ كَذَا
فِي الْوَجِيزِ لِلْكَزْدَرِيِّ . (الهنديہ ج ۶ ص ۱۶۸ مكتبہ ماجديہ كويتہ)

(الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوط
باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

۳۸ : كُلُّ يَتَصَرَّفُ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا شَاءَ . (مجله الاحكام العدليه ماده ۱۱۹۲)

الْإِنْسَانَ لَهُ حَقُّ التَّصَرُّفِ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا يَشَاءُ وَلَا يَحْتَاجُ فِي تَصَرُّفِهِ لِإِذْنِ آخَرَ (درر الحکام ج ۱
ص ۲۴۷)

وَلَكِنْ لَوْ كَانَتْ قِيَمَةُ الْأَشْجَارِ أَوْ الْبِنَاءِ أَزِيدَ مِنْ قِيَمَةِ الْأَرْضِ وَكَانَ قَدْ أَنْشَأَ أَوْ غَرَسَ بِزَعْمِ سَبَبٍ
شَرْعِيٍّ كَانَ حِينَئِذٍ لِصَاحِبِ الْبِنَاءِ أَوْ الْأَشْجَارِ أَنْ يُعْطِيَ قِيَمَةَ الْأَرْضِ وَيَتَمَلَّكَهَا . (مجله الاحكام
العدليه ماده ۹۶۰)

آپکی زمین آپ سے کرایہ پر لے لے ، اور کرایہ آپ کو دیتا رہے۔ (فتاویٰ محمودیہ ج ۱۷ ص ۱۴۴)

كُلُّ يَتَصَرَّفُ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا شَاءَ . (مجله الاحكام العدليه ماده ۱۱۹۲)

الْإِنْسَانَ لَهُ حَقُّ التَّصَرُّفِ فِي مِلْكِهِ كَيْفَمَا يَشَاءُ وَلَا يَحْتَاجُ فِي تَصَرُّفِهِ لِإِذْنِ آخَرَ (درر الحکام ج ۱
ص ۲۴۷)

رسمي جریده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

به پرداخت قیمت زمین یا عقد اجاره حاضر نباشد، زمین، مطابق احکام شریعت، استرداد می شود و از طریق مرجع با صلاحیت، به سایر اشخاص به فروش می رسد یا به اجاره داده می شود. (۳۹)

(۳) حق الاجاره مندرج جزء ۲ فقره (۱) این ماده پس از تاریخ عقد اجاره محاسبه و قابل پرداخت می باشد.

(۴) هرگاه تعمیر یا تأسیساتی بر خلاف پلان شهری به مقصد فعالیت صنعتی و تجارتي در زمین غصب شده امارتي (سلطاني) احداث شده باشد، ابقاء یا تخریب آنها پس از تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به محکمه باصلاحیت پیشنهاد

ذوالید د ځمکې د بېې د ورکړې یا د اجارې عقد ته حاضر نه وي، ځمکه، د شریعت له حکمونو سره سم، استردادېږي او د واکمني مرجع له لارې، په نورو اشخاصو پلورل کېږي یا په اجاره ورکول کېږي. (۳۹)

(۳) د دې مادې د (۱) فقرې په جزء ۲ کې درج شوي حق الاجاره د اجارې د عقد له نېټې څخه محاسبه او د ورکړې وړ ده.

(۴) که چېرې په امارتي (سلطاني) غصب شوي ځمکه کې د ښاري پلان پر خلاف د صنعتي یا سوداګريز فعالیت په مقصد ودانۍ یا تأسیسات جوړ شوي وي، د هغو ابقاء یا ویجاړول د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له ګډه تصمیم وروسته، واکمني محکمې ته وړاندیز

۳۹ : وَقَوْلُهُ (فَتَقْوَمُ الْأَرْضُ إِنْ) يُعْتَبَرُ قِيَمَةُ الْأَرْضِ بِدُونِ الشَّجَرِ عَشْرَةَ دَنَانِيرَ مَثَلًا وَمَعَ الشَّجَرِ الْمُسْتَحَقِّ قَلْعُهُ خَمْسَةَ عَشَرَ يَضْمَنُ صَاحِبُ الْأَرْضِ خَمْسَةَ دَنَانِيرَ لِلْغَاصِبِ فَيُسَلِّمُ الْأَرْضَ وَالشَّجَرَ لِصَاحِبِ الْأَرْضِ وَكَذَا الْبِنَاءُ (البحر الرائق ج ۸ ص ۲۱۳ كتاب الغصب مكتبه رشيديه)
(تبين الحقائق ج ۶ ص ۳۱۹ كتاب الغصب مكتبه غفاريه كوئته) (فتاوى محموديه ج ۱۷ ص ۱۴۴)

رسمي جریده

پوله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

کېري. (۴۰)

می گردد. (۴۰)

(۵) که چېرې د ځمکې بیه له غاصب یا غیر شرعي ذوالید څخه واخیستل شي، د واکمنې مرجع له لارې هغه ته د ځمکې د لېږدونې په اړه، د شریعت له حکمونو سره سم اجراءات کېري. (۴۱)

(۵) هرگاه قیمت زمین از غاصب یا ذوالید غیر شرعی اخذ گردد، در مورد انتقال زمین به وی از طریق مرجع باصلاحیت، مطابق احکام شریعت اجراءات می شود. (۴۱)

د ښارگوټي په مقصد غصب شوې

زمین های غصب شده به مقصد

ځمکې

شهرک

لسمه ماده:

ماده دهم:

(۱) که چېرې په امارتي (سلطاني) غصب شویو ځمکو کې ښارگوټي جوړ شوی وي او ځمکه په استوګنيز يا نيمه استوګنيز ښاري پلان کې وي او تر امارتي پروژې لاندې نه وي، د ورځې په نرخ د ځمکې بیه له غاصب یا غیر شرعي ذوالید څخه، اخیستل

(۱) هرگاه در زمین های غصب شده امارتی (سلطانی) شهرک ساخته شده باشد و زمین در پلان شهری رهایشی یا نیمه رهایشی باشد و تحت پروژه امارتی نباشد، قیمت زمین به نرخ روز از غاصب یا ذوالید غیر شرعی،

۴۰ : المادّة (۱۸۰۰) الْقَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِأَجْزَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام

العدلية ج ۱ ص ۳۶۷)

إِذَا حَكَمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام

شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دارالکتب العلمیة لبنان / بیروت)

۴۱ : وَأَنْ أَحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ أَلَا يَهْدِي اللَّهُ الْعَمَلُ إِلَّا لِقَوْمٍ أَعْيُنُهُمْ أَغْمِيَتْ (المائدة/۴۹)

{ وَأَنْ أَحْكُمْ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ } (الْوَلَوَالِجِيَّةِ) . إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أَمَرَ بِذَلِكَ وَقَدْ

بَعَثَ اللَّهُ الرُّسُلَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَقَدْ عَمِلَ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْعُلَمَاءُ الْعَامِلُونَ بِذَلِكَ (درر الحکام

شرح مجلة الأحكام لعلي حيدر ج ۴ ص ۵۲۵. الناشر: دارالکتب العلمیة)

رسمي جريده

پوله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

کيڙي. (۴۲)

اخذ مي گرڊد. (۴۲)

(۲) اشخاصي که در شهرک ها نمره زمين، آپارتمان يا ساحه تجارتي خريداري نموده باشند، براي آنها مطابق احکام شريعت، از سوی مرجع باصلاحيت قباله داده مي شود. (۴۳)

(۲) هغه اشخاص چي په ښارگوټيو کي يې د ځمکي نمرې، آپارتمان يا سوداگريزې ساحې پيروي وي، د شريعت له حکمونو سره سم، هغوی ته د واکمنې مرجع له لارې قباله ورکول کيږي. (۴۳)

(۳) اشخاص مندرج فقره (۲) اين ماده علاوه به پرداخت قيمت قباله، به منظور تکميل نمودن زيربنای شهرک، مطابق لايحه مربوطه، مکلف به تحويل نمودن پنج فيصد (۵٪) از اصل قيمت زمين هستند. در صورتی که قبلا زيربنای شهرک از

(۳) د دې مادې په (۲) فقره کې درج شوي اشخاص د قبالي د بيې په ورکړې سربرېره، د ښارگوټي د زيربنا د بشپړولو په منظور له اړوندې لايحې سره سم د ځمکې د بيې له اصل څخه د پنځه سلنې (۵٪) په تحويلولو مکلف دي. په هغه صورت کې چې د ښارگوټي زيربنا پخوا د غاصب له

۴۲ : قَوْلُهُ (وَمَنْ غَصَبَ أَرْضًا فَغَرَسَ فِيهَا أَوْ بَنَى فِيهَا قِيلَ لَهُ أَقْلَعِ الْبِنَاءَ وَالْغَرْسَ وَرُدَّهَا إِلَى مَالِكِهَا) لِقَوْلِهِ عَلَيْهِ الصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ { لَيْسَ لِعِرْقٍ ظَالِمٍ حَقٌّ } وَلِأَنَّ مَلِكَ صَاحِبِ الْأَرْضِ بَاقٍ فَإِنَّ الْأَرْضَ لَمْ تَصِرْ مُسْتَهْلَكَةً وَالْغَصْبُ لَا يَتَحَقَّقُ فِيهَا فَيُؤْمَرُ الْغَاصِبُ بِتَفْرِيفِهَا (الجوهرة النيرة ج ۳ ص ۳۲۳) (الدر المختار ج ۶ ص ۱۹۴ و ۱۹۵ كتاب الغصب مكتبه سعديه و) (الفقه الاسلامي ج ۵ ص ۵۸۶ المكتبه الحقانيه) (شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۵۰۲ رقم المادة: ۹۰۶ مكتبه حنفيه كوئته) (البحر الرائق ج ۸ ص ۲۱۳ كتاب الغصب مكتبه رشديه) (تبيين الحقائق ج ۶ ص ۳۱۹ كتاب الغصب مكتبه غفاريه كوئته) (فتاوى محموديه ج ۱۷ ص ۱۴۴)

۴۳ : إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِيحُ حُكْمَهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام شرح مجلة الأحکام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دارالکتب العلميه لبنان / بيروت)

رسمي جریده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

سوی غاصب تکمیل شده باشد، تابع پرداخت پنج فیصد (۵٪) اصل قیمت نمی باشد. (۴۴)

(۴) هرگاه در زمین های غصب شده امارتی (سلطانی) بر خلاف پلان شهری شهرک ساخته شده باشد، ابقاء یا تخریب آن پس از تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به محکمه با صلاحیت پیشنهاد می گردد. (۴۵)

زمین های غصب شده به مقصد

سرپناه

ماده یازدهم:

(۱) زمین غصب شده امارتی (سلطانی) که در ساحه غیر رسمی شهری باشد و در آنها سرپناه احداث شده

لوري بشپړه شوې وي، د بيبې له اصل څخه د پنځه سلنې (۵٪) د ورکړې تابع نه دی. (۴۴)

(۴) که چېرې په امارتي (سلطاني) غصب شويو ځمکو کې د ښاري پلان پر خلاف، ښارگوټی جوړ شوی وي، د هغه ابقاء یا ویجاړول د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له کله تصمیم وروسته، واکمني محکمې ته وړاندیز کېږي. (۴۵)

د سرپناه په مقصد غصب شوې

ځمکې

یوولسمه ماده:

(۱) هغه امارتي (سلطاني) غصب شوې ځمکې چې په ښاري غیر رسمي ساحه کې وي او په هغو کې سرپناه جوړه

۴۴ : (المَادَّةُ ۸۷) : العُزْمُ بِالْغُنْمِ (مجلة الاحكام العدليه ج ۱ ص ۲۶)

(المَادَّةُ ۸۸) : البِعْمَةُ بِقَدْرِ النِّقْمَةِ وَالنِّقْمَةُ بِقَدْرِ البِعْمَةِ. (مجلة الاحكام العدليه ج ۱ ص ۲۶)

۴۵ : المَادَّةُ (۱۸۰۰) القَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِاجْزَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام العدلية ج ۱ ص ۳۶۷)

نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصُلًّا مُجْتَهِدًا فِيهِ نَقَدَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سِيرِ التَّنَاوُخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السِّيَرِ الْكَبِيرِ فَلْيُحْفَظْ . (رد المحتار على " الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

باشد، در مورد آن مطابق احكام
شريعت، اجراءات صورت
مي گيرد. (۴۶)

(۲) هرگاه سرپناه بر خلاف پلان
شهری در زمين غصب شده امارتی
(سلطانی) احداث شده باشد، ابقاء يا
تخريب آن بعد از تصميم مشترك
مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم اين
مقرر، به محكمه با صلاحيت پيشنهاد
می گردد. (۴۷)

شوي وي، په دې اړه د شريعت له
حكمونو سره سم، اجراءات صورت
مومي. (۴۶)

(۲) كه چېرې سرپناه د بنساري پلان
پر خلاف په امارتي (سلطاني) غصب
شوي ځمكه كې جوړه شوې وي، د
هغې ابقاء يا ويجاړول د دې مقرري د
څلورمې مادې په (۱) فقره كې د درج
شوي مراجعو له كفايې تصميم وروسته،
واكمني محكمې ته وړانديز كېږي. (۴۷)

۴۶ : وَأَنَّ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ إِلَّا بِه (المائدة/۴۹)
{ وَأَنَّ أَحْكَمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ } (الْوَلَوَالِجِيَّةِ) . إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أَمَرَ بِذَلِكَ وَقَدْ
بَعَثَ اللَّهُ الرَّسُلَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَقَدْ عَمِلَ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْعُلَمَاءُ الْعَامِلُونَ بِذَلِكَ (درر الحكام
شرح مجلة الأحكام لعلي حيدر ج ۴ ص ۵۲۵. الناشر: دار الكتب العلمية)
۴۷ : الْمَادَّةُ (۱۸۰۰) الْقَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِإِجْرَاءِ الْمُحَاكِمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام
العدلية ج ۱ ص ۳۶۷)
إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحكام
شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)
نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ قَصْلاً مُجْتَهَداً فِيهِ نَقَدَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سِرِّ التَّنَازُخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السِّبْرِ الْكَبِيرِ
فَلْيُحْفَظْ. (رد المحتار على "الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز
ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

د عامه تاسيساتو په مقصد غصب

شوي ځمکي

دولسمه ماده:

(۱) که چېرې په امارتي (سلطاني) غصب شوي ځمکه کې جومات، مدرسه يا نور متبرکه اماکن، پارک، روغتون، کلينیک، پالنځي، ورکتون، بنوونيزې يا زده کړيزې موسسې او يا نور عامه تاسيسات چې د عامه ځمکې په مقصد جوړ شوي وي او د تاسيساتو د جوړولو تر پلان لاندې وي او ياده ځمکه د عامه ځمکې اخیستنې وړ نه وي، د هغو ابقاء يا ويجاړول د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شويو مراجعو له ځايه تصمييم وروسته واکمني محکمې ته وړاندیز کېږي. (۴۸)

(۲) که چېرې د دې مادې په

زمین های غصب شده به مقصد

تاسيسات عامه

ماده دوازدهم:

(۱) هرگاه در زمین های غصب شده امارتي (سلطاني) مسجد، مدرسه يا ساير اماکن متبرکه، پارک، شفاخانه، کلينیک، پرورشگاه، کودکستان، موسسه تعليمي و تحصيلي و يا ساير تاسيسات عامه که به مقصد استفاده عامه احداث شده باشند و احداث تاسيسات تحت پلان باشد و زمين مذکور قابل استفاده عامه نباشد، ابقاء يا تخریب آن ها پس از تصمييم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم اين مقرر، به محکمه با صلاحيت پيشنهاده می گردد. (۴۸)

(۲) هرگاه زمين مندرج فقره (۱)

۴۸ : الْمَادَّةُ (۱۸۰۰) الْقَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِإِجْرَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام

العدلية ج ۱ ص ۳۶۷)

إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِيحُ حُكْمَهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام شرح

مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر : دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)

نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ قَصَبًا مُجْتَهِدًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرَهُ ، كَمَا فِي سِرِّ التَّنَازُحَانِيَّةِ وَشَرْحِ السِّيَرِ الْكَبِيرِ

فَلْيُحْفَظْ. (رد المحتار على الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز

ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

این ماده تحت پلان شهری باشد و در پلان تفصیلی نوعیت استفاده از آن مشخص نشده باشد، در دفتر اساس مربوطه ثبت می گردد و مطابق احکام شریعت در اختیار استفاده عامه قرار می گیرد. (۴۹)

حفاظت و نظارت از مرعی عامه

ماده سیزدهم:

(۱) تجاوز به زمین های مرعی عامه و تبدیل نمودن آنها به زمین های زراعتی، احداث سرپناه، تأسیسات صنعتی یا تجارتمی هرگونه تصرف در آنها منع می باشد. (۵۰)

(۲) هرگاه شخص زمین های مرعی عامه را به زمین های زراعتی

(۱) فقره کی درج شوې ځمکه تر بناري پلان لاندې وي او په تفصیلي پلان کې له هغې څخه د گټې اخیستنې ډول مشخص شوی نه وي، په اړوند اساس دفتر کې ثبتېږي او د شریعت له حکمونو سره سم د عامه گټې اخیستنې وړ گرځي. (۴۹)

له عامه مرعی څخه ساتنه او څارنه

دیارلسمه ماده:

(۱) په عامه مرعی ځمکو تیری او په کرنیزو ځمکو د هغو بدلول، د سرپناه، د صنعتی یا سوداگریزو تأسیساتو جوړول او په هغو کې د تصرفاتو نور ډولونه منعه دي. (۵۰)

(۲) که چېرې شخص عامه مرعی ځمکې په کرنیزې ځمکې بدلې کړي

۴۹ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاریخ الخلفاء للسيوطی باب اولیات عمر (رض) ص ۱۱۵) لان لامام المسلمین نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم بازج ۱ ص ۳۵)

۵۰ : عن عمرو بن يحيى المازني عن أبيه عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا ضرر ولا ضرار . (المستدرک على الصحيحین رقم الحديث: ۲۳۴۵)

لَا يَجُوزُ لِأَحَدٍ أَنْ يَتَصَرَّفَ فِي مِلْكِ الْغَيْرِ بِإِلَّا إِذْنِهِ (مجله الأحكام العدلية المادة ۹۶ ص ۶۱)
لَا يَجُوزُ لِأَحَدٍ أَنْ يَأْخُذَ مَالَ أَحَدٍ بِإِلَّا سَبَبٍ شَرْعِيٍّ (مجله الأحكام العدلية المادة ۹۷ ص ۶۲)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

تبدیل نموده باشد یا در آنها سرپناه،
تأسیسات صنعتی یا تجارتی احداث
نموده باشد و یا هرگونه تصرف دیگر
انجام داده باشد، در این مورد پس از
تصمیم مشترک مراجع مندرج
فقرة (۱) ماده چهارم این مقررہ، قرار
ذیل اجراءات انجام می شود: (۵۱)

۱- اعاده زمین زراعتی به
مرعی عامه. (۵۲)

۲- توقف هر نوع تصرفات
دیگر. (۵۳)

وي یا بی پر هغو سرپناه، صنعتی یا
سوداگریز تأسیسات جوړ کړي وي او
یا بی نور تصرفات ترسره کړي وي، په
دې اړه د دې مقرري د څلورمې مادې
په (۱) فقره کې د درج شویو مراجعو
له کله تصمیم وروسته، په لاندې ډول
اجراءات ترسره کېږي: (۵۱)

۱- عامه مرعی ته د کرنیزې ځمکې
اعاده. (۵۲)

۲- د تصرفاتو د نورو ډولونو
درول. (۵۳)

۵۱ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء
للسيوط باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

المادة (۵۸) مجلة الاحكام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة .

۵۲ : يُتَحَمَّلُ الضَّرَرُ الْخَاصُّ لِدَفْعِ ضَرَرٍ عَامٍ . يَتَفَرَّعُ عَلَى هَذَا مَنَعُ الطَّيِّبِ الْجَاهِلِ وَالْمُفْتِي الْمَاجِنِ
وَالْمُكَارِي الْمُفْلِسِ مِنْ مُزَاوَلَةِ صِنَاعَتِهِمْ . (مجلة الأحكام العدلية المادة: ۲۶) الضَّرَرُ الْأَشَدُّ يُزَالُ
بِالضَّرَرِ الْأَخْفِ . (مجلة الأحكام العدلية المادة ۲۷)

(وَلَا يَجُوزُ إِحْيَاءُ مَا قَرُبَ مِنَ الْعَامِرِ وَيُتْرَكُ مَرَعَى لِأَهْلِ الْقَرْيَةِ وَمَطْرَحًا لِحَصَائِدِهِمْ) لِتَحَقُّقِ حَاجَتِهِمْ
إِلَيْهَا حَقِيقَةً أَوْ دَلَالَةً (الهدايه ج ۴ ص ۳۴۸ و فقه حنفي ص ۳۶۸ و الدر المختار ج ۶ ص ۴۳۳
الناشر: دار الفكر بيروت و البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۸ ص ۲۴۰ الناشر: دار المعرفة بيروت
و مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر ج ۸ ص ۲۳۰)

۵۳ : يُتَحَمَّلُ الضَّرَرُ الْخَاصُّ لِدَفْعِ ضَرَرٍ عَامٍ . يَتَفَرَّعُ عَلَى هَذَا مَنَعُ الطَّيِّبِ الْجَاهِلِ وَالْمُفْتِي الْمَاجِنِ
وَالْمُكَارِي الْمُفْلِسِ مِنْ مُزَاوَلَةِ صِنَاعَتِهِمْ . (مجلة الأحكام العدلية المادة: ۲۶) الضَّرَرُ الْأَشَدُّ يُزَالُ
بِالضَّرَرِ الْأَخْفِ . (مجلة الأحكام العدلية المادة ۲۷)

(وَلَا يَجُوزُ إِحْيَاءُ مَا قَرُبَ مِنَ الْعَامِرِ وَيُتْرَكُ مَرَعَى لِأَهْلِ الْقَرْيَةِ وَمَطْرَحًا لِحَصَائِدِهِمْ) لِتَحَقُّقِ حَاجَتِهِمْ
إِلَيْهَا حَقِيقَةً أَوْ دَلَالَةً (الهدايه ج ۴ ص ۳۴۸ و فقه حنفي ص ۳۶۸ و الدر المختار ج ۶ ص ۴۳۳)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

(۳) هرگاه شخص در زمین های مرعی عامه، سرپناه، تأسیسات صنعتی یا تجارتی احداث نموده باشد، ابقاء یا تخریب آن بعد از تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به محکمه با صلاحیت پیشنهاد می گردد. (۵۴)

(۴) زمین های مرعی عامه پس از تشخیص توسط هیئت تخنیک و اتخاذ تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به وزارت زراعت، آبیاری و مالداري تسليم داده می شود و در دفتر اساس مربوطه ثبت می گردد. (۵۵)

(۳) که چهری شخص په عامه مرعی خُمکو کي سرپناه، صنعتي یا سوداگریز تأسیسات جوړ کړي وي، د هغو ابقاء یا ویجاړول د دې مقرري د خلورمي مادې په (۱) فقره کې د درج شویو مراجعو له کله تصمیم وروسته، واکمني محکمې ته وړاندیز کېږي. (۵۴)

(۴) عامه مرعی خُمکي د تخنیکي هیئت په واسطه له تشخیص او د دې مقرري د خلورمي مادې په (۱) فقره کې د درج شویو مراجعو له کله تصمیم څخه وروسته، د کرنې، اوبولگولو او مالداري وزارت ته تسليمېږي او د اړوند اساس په دفتر کې ثبتېږي. (۵۵)

الناشر: دار الفكر بیروت و البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۸ ص ۲۴۰ الناشر: دار المعرفه بیروت و مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر ج ۸ ص ۲۳۰
۵۴ : الْمَادَّةُ (۱۸۰۰) الْقَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِإِجْرَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام العدلية ج ۱ ص ۳۶۷)

إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دارالکتب العلمیة لبنان / بیروت)
نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصَلًا مُجْتَهِدًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سِيَرِ التَّنَازُخَانِيَّةِ وَشَرْحِ السِّيَرِ الْكَبِيرِ فَلْيُحَقِّظْ. (رد المحتار على الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بیروت و شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور)

۵۵ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفارق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و التاريخ الخلفاء للسيوطی باب اولیات عمر (رض) ص ۱۱۵).

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

(۵) وزارت زراعت، آبیاری و مالداري مکلف است، به همکاری ادارات مربوطه امارتی، مطابق احکام شریعت از مرعی عامه حفاظت و مراقبت نماید و از چگونگی استفاده از آنها نظارت نماید. (۵۶)

جلوگیری از تجاوز به زمین های

وقفی

ماده چهاردهم:

(۱) تجاوز به زمین های وقفی (تبدیل نمودن آنها به زمین های زراعتی، احداث سرپناه و تأسیسات صنعتی یا تجارتي) و در آنها هر گونه تصرفات بر خلاف شریعت منع

(۵) د کرنی، اوبو لگولو او مالداري وزارت مکلف دی، د اړوندو امارتي ادارو په همکاری، د شریعت له حکمونو سره سم له عامه مرعی څخه ساتنه او مراقبت وکړي او له هغو څخه د گټې اخیستنې ډول وڅاري. (۵۶)

په وقفي ځمکو د تېري

مخنيوی

څوارلسمه ماده:

(۱) په وقفي ځمکو تېري (په کرنيزو ځمکو د هغو بدلول، د سرپناه او د صنعتي يا سوداگريزو تاسيساتو جوړول) او په هغو کي د شريعت پر خلاف د تصرفاتو نور هر ډولونه منعه

اتَّفَقَ فُقَهَاءُ الْمَذَاهِبِ عَلَى جَوَازِ الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ فِيمَا يَخْتَصُّونَ بِمَعْرِفَتِهِ إِذَا كَانُوا حُدَاقًا مَهْرَةً . (الموسوعة الفقهية الكويتية ج ۱ ص ۲۴۸ في عنوان الْقَضَاءِ بِقَوْلِ أَهْلِ الْمَعْرِفَةِ (الْخِيزَةِ)
وتبصرة الحكام ۲ / ۷۴ ومعين الحكام ص ۱۶۲ بحواله الموسوعة الفقهية الكويتية).

لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)
۵۶ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء للسيوطي باب اوليات عمر (رض) ص ۱۱۵)

لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

دي. (۵۷)

می باشد. (۵۷)

(۲) هرگاه شخص در زمین های وقفی سرپناه، تأسیسات صنعتی یا تجارتي احداث نموده باشد، پس از تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، قضیه برای فیصله شرعی، به محکمه باصلاحیت پیشنهاد می گردد. (۵۸)

(۳) زمین های وقفی پس از تشخیص توسط هیئت تخنیکي و اتخاذ تصمیم مشترک مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، به وزارت ارشاد، حج و اوقاف تسلیم داده می شود و در دفتر اساس مربوطه ثبت

(۲) که چبرې شخص په وقفې ځمکو کې سرپناه، صنعتي یا سوداگریز تأسیسات جوړ کړي وي، د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شویو مراجعو له کله تصمیم وروسته، قضیه د شرعي پرېکړې لپاره واکمني محکمې ته وړاندیز کېږي. (۵۸)

(۳) وقفې ځمکې د تخنیکي هیئت په واسطه له تشخیص او د دې مقرري د څلورمې مادې په (۱) فقره کې د درج شویو مراجعو له کله تصمیم څخه وروسته، د ارشاد، حج او اوقاف وزارت ته تسلیمېږي او د اړوند اساس

۵۷ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء

للسیوطی باب اولیات عمر (رض) ص ۱۱۵)

لان لامام المسلمین نظارة عامة على عموم الرعية فى الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده و وقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

۵۸ : (الأحكام السلطانية ص ۲۹۷) (الفاروق بحواله فتوح البلدان ص ۴۴۹ و تاريخ الخلفاء

للسیوطی باب اولیات عمر (رض) ص ۱۱۵)

لان لامام المسلمین نظارة عامة على عموم الرعية فى الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده و وقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

په دفتر کې ثبتېږي. (۵۹)

می گردد. (۵۹)

(۴) د ارشاد، حج او اوقاف وزارت مکلف دی، د اړوندو امارتي ادارو په همکارۍ، د شریعت له حکمونو سره سم له وقفې ځمکو څخه ساتنه او مراقبت وکړي او له هغو څخه د ګټې اخیستنې ډول وڅاري. (۶۰)

(۴) وزارت ارشاد، حج و اوقاف مکلف است، به همکارۍ ادارات مربوطه امارتي، مطابق احکام شریعت از زمین های وقفی حفاظت و مراقبت نماید و از چگونگی استفاده از آنها نظارت نماید. (۶۰)

څلورم فصل

فصل چهارم

وروستني حکمونه

احکام نهایی

د امارتي (سلطاني) ځمکو

منع تصرف، فروش، تقسیم

د تصرف، پلورني، وېش او

و انتقال زمین های امارتي

لېږدوني منع

(سلطاني)

پنځلسمه ماده:

ماده پانزدهم:

(۱) شخص نه شي کولای، د اميرالمؤمنين حفظه الله له فرمان پرته په امارتي (سلطاني) ځمکو کې مالکانه

(۱) شخص نمی تواند، در زمین های امارتي (سلطاني) بدون فرمان اميرالمؤمنين حفظه الله تصرف مالکانه

۵۹ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

۶۰ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ الْاِيه (النساء/۵۹)
قال في المعراج لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة اه (حاشية رد المختار على الدر المختار ج ۲ ص ۱۷۲ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر. بيروت)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

- تصرف وکړي. (۶۱)
- نماید. (۶۱)
- (۲) که چېرې شخص د دې مادې په (۲) هرگاه شخص زمین های مندرج فقره (۱) فقره کې درج شوي ځمکې په خپل سر تصرف کړي، د هغه ملکیت نه گڼل کېږي.
- (۳) شخص او یا د امارتي ادارې مقام نه شي کولای، د امیر المؤمنین حفظه الله له فرمان څخه پرته امارتي (سلطاني) ځمکې وپلوري او یا بل شخص یا اشخاصو ته یې تمليکاً یا انتفاعاً ووبشي او یا ولېږدوي. (۶۲)
- (۳) شخص یا مقام اداره امارتي نمی تواند، زمین های امارتي (سلطاني) را بدون فرمان امیر المؤمنین حفظه الله به فروش برساند یا به شخص یا اشخاص دیگر تمليکاً یا انتفاعاً تقسیم و یا انتقال نمایند. (۶۲)
- (۴) هرگاه شخص و یا مقام ادارې مقام د دې مادې په (۳) فقره کې له درج شوي حکم څخه سرغړونه وکړي، تر عدلي تعقيب لاندې نیول ورزد، تحت تعقيب عدلي قرار

۶۱ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵) وَالْمَلِكُ فِي الْمَوَاتِ يَنْبُتُ بِالْإِحْيَاءِ بِإِذْنِ الْإِمَامِ عِنْدَ أَبِي حَنِيفَةَ رَحِمَهُ اللَّهُ تَعَالَى. (الفتاوى الهندية ج ۵ ص ۳۸۶ مكتبة الحقانية و بدائع الصنائع ج ۵ ص ۲۸۴)

۶۲ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸)) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵) (الفتاوى الهندية ج ۵ ص ۳۸۶ مكتبة الحقانية و بدائع الصنائع ج ۵ ص ۲۸۴)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

کېري. (۶۳)

می گیر د. (۶۳)

د امارت د قضایاوو ادارې ته

ارائه اسناد به اداره قضایای

د سندونو وړاندې کول

امارت

شپارسمه ماده:

ماده شانزدهم:

(۱) که چېرې د دې مقرري د خلورمي مادي په (۱) فقره کې درج شوي مراجع، له اشخاصو سره په لانجمنو ځمکو پورې د اړوندو سندونو په اړه تصميم و نه نيولای شي، موضوع د امارت د قضایاوو ادارې ته سپاري. (۶۴)

(۱) هرگاه مراجع مندرج فقره (۱) ماده چهارم این مقرر، با اشخاص در مورد اسناد مربوط به زمین های جنجالی تصمیم اتخاذ کرده نتوانند، موضوع را به اداره قضایای امارت می سپارند. (۶۴)

(۲) د امارت د قضایاوو اداره، د دې مادي په (۱) فقره کې درج شوي سندونه له امارتي اړوندو ادارو سره په همغږۍ کې، د شريعت له حکمونو

(۲) اداره قضایای امارت، با هماهنگی ادارات مربوطه امارتي اسناد مندرج فقره (۱) این ماده را، مطابق احکام شريعت، به محکمه باصلاحیت ارجاع

۶۳ : (الموسوعة قضایا اسلامیه معاصره ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضایا اسلامیه معاصره ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵) (الفتاوى الهندية ج ۵ ص ۳۸۶ مكتبة الحقانية و بدائع الصنائع ج ۵ ص ۲۸۴)

(وَعَزَزَ كُلَّ مُرْتَكِبٍ مُنْكَرٍ أَوْ مُؤْذِي مُسْلِمٍ بِغَيْرِ حَقِّ بِقَوْلٍ أَوْ فِعْلٍ) رد المحتار على الدر المختار ج ۱۵ ص ۲۲۴ و مجمع الأنهر في شرح ملتقى الأبحر ج ۴ ص ۲۱۶ (فَصَارَ الْخَاصِلُ أَنَّ كُلَّ مَنْ ارْتَكَبَ مَعْصِيَةً لَيْسَ فِيهَا حَدٌّ مُقَدَّرٌ وَتَبَّتْ عَلَيْهِ عِنْدَ الْحَاكِمِ فَإِنَّهُ يَجِبُ التَّعْزِيرُ) (البحر الرائق شرح كنز الدقائق ج ۵ ص ۷۱ مكتبة رشيدية و فتاوى محمودية ج ۲۲ ص ۵۶۵)

۶۴ : المادة (۵۸) مجلة الاحكام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة . لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

رسمي جريدة

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۲۴/۴/۱۰)

و در این مورد، اقامه دعوی
می نماید. (۶۵)

مراجعه به بايع يا غاصب

ماده هفدهم:

هرگاه قیمت زمین از ذوالید
غیر شرعی اخذ شود، وی می تواند،
برای دریافت وجه پرداخت
شده، به بايع يا غاصب مراجعه
نماید. (۶۶)

سره سم، واکمنی محکمې ته ارجاع او
په دې اړه، دعوی اقامه کوي. (۶۵)

بايع يا غاصب ته مراجعه

اولسمه ماده:

که چېرې د ځمکې بیه له غیر شرعی
ذوالید څخه واخیستل شي، هغه کولای
شي، د ورکړې شوي وجهې د غوښتنې
لپاره، بايع يا غاصب ته مراجعه
وکړي. (۶۶)

۶۵: أَنْ أَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ أَلَا يَهْدِي اللَّهُ الْبَالِغِينَ (المائدة/۴۹)
{ وَأَنْ أَحْكُمَ بَيْنَهُمْ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ } (الْوَلَوَالِجِيَّةِ) . إِنَّ كُلَّ نَبِيٍّ قَدْ أَمَرَ بِذَلِكَ وَقَدْ
بَعَثَ اللَّهُ الرَّسُلَ مِنْ أَجْلِ ذَلِكَ وَقَدْ عَمِلَ الْخُلَفَاءُ الرَّاشِدُونَ وَالْعُلَمَاءُ الْعَامِلُونَ بِذَلِكَ (درر الحکام
شرح مجلة الأحكام لعلي حيدر ج ۴ ص ۵۲۵. الناشر: دار الكتب العلمية)
أَنَّ الْحُكْمَ الْقَوْلِيَّ يَحْتَاجُ إِلَى الدَّعْوَى (رد المحتار على الدر المختار ج ۴ ص ۳۸۳ مكتبة رشيدية
كويتة)

المَادَّةُ (۱۸۰۰) الْقَاضِي وَكَيْلٌ مِنْ قِبَلِ السُّلْطَانِ بِإِجْرَاءِ الْمُحَاكَمَةِ وَالْحُكْمِ. (مجلة الأحكام العدلية
ج ۱ ص ۳۶۷)

إِذَا حَكَّمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِحُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام
شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دار الكتب العلمية لبنان / بيروت)

۶۶: وَلَوْ بَاعَهُ الْغَاصِبُ وَسَلَّمَهُ فَمَا لِكَ بِالْجِيَارِ إِنْ شَاءَ ضَمَّنَ الْغَاصِبُ وَجَارَ بَيْعُهُ ، وَالْتَمَنُ لَهُ وَإِنْ ضَمَّنَ
الْمُشْتَرِي رَجَعَ عَلَى الْغَاصِبِ وَيَبطلُ الْبَيْعُ وَلَا يَرْجِعُ بِمَا ضَمَّنَ وَإِنْ بَاعَ وَلَمْ يُسَلِّمْ لَا يَضْمَنُ كَذَا فِي الْوَجِيزِ
لِلْكَرْدَرِيِّ. (الهندي ج ۶ ص ۱۶۸ مكتبة ماجديه كويتة)

تحويل نمودن پول به حساب واحد

امارتی

ماده هجدهم:

(۱) وزارت های زراعت، آبیاری و مالداري، شهرسازی و مالیه در ساحه مربوطه، مکلف اند، به منظور تحويل نمودن پول های دریافت شده از قیمت یا اجاره اخذ شده زمین های غصب شده امارتی (سلطانی) به حساب واحد امارتی تعرفه ترتیب و به دسترس غاصب یا ذوالید غیر شرعی قرار دهند. (۶۷)

(۲) شاروالی مکلف است، به منظور تحويل نمودن پول های دریافت شده از قیمت یا اجاره اخذ شده زمین های غصب شده خویش، تعرفه ترتیب و به دسترس غاصب یا ذوالید غیر شرعی قرار دهند. (۶۸)

امارتی واحد حساب ته د پیسو

تحويلول

اتلسمه ماده:

(۱) د کرنی، اوبولگولو او مالداري، بنارجوړولو او د مالیې وزارتونه په اړونده ساحه کې مکلف دي، امارتی واحد حساب ته د امارتی (سلطانی) غصب شویو ځمکو د بیې یا اجارې له اخیستلو څخه د ترلاسه شویو پیسو د تحويلولو په منظور، تعرفه ترتیب او د غاصب یا غیر شرعی ذوالید په واک کې ورکړي. (۶۷)

(۲) بناروالی مکلفي دي، اړوند حساب ته د خپلو غصب شویو ځمکو له بیې یا اجارې څخه د تر لاسه شویو پیسو د تحويلولو په منظور، تعرفه ترتیب او د غاصب یا غیر شرعی ذوالید په واک کې ورکړي. (۶۸)

۶۷: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ الْآيَةَ (النساء/۵۹)

قال في المعراج لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة اه (حاشية رد المختار على الدر المختار ج ۲ ص ۱۷۲ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر. بيروت) و (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶)

(الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

۶۸: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ الْآيَةَ (النساء/۵۹)

رسمي جريدة

پوله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

(۳) غاصب يا ذواليد غير شرعي مكلف است، پول های مندرج فقره های (۱ و ۲) اين ماده را به بانک تحويل نموده و آويز آنرا به اداره مربوطه ارائه نمايد.

استهداء

ماده نژدهم:

هرگاه در مورد زمين های امارتي (سلطاني)، مرعی عامه و وقفی در اين مقررره حکمی مشخص نشده باشد، در اين مورد از اميرالمؤمنين حفظه الله هدايت اخذ گردد. (۶۹)

دعوی حق العبد

ماده بیستم:

تطبيق احكام اين مقررره مانع

(۳) غاصب يا غير شرعي ذواليد مكلف دی، د دي مادي په (۱ او ۲) فقرو کې درج شوي پيسي په بانک کې تحويلي او آويز يې اړوندي ادارې ته وړاندي کړي.

استهداء

نولسمه ماده:

که چېرې د امارتي (سلطاني)، عامه مرعی او وقفی ځمکو د غصب په اړه په دي مقررره کې کوم حکم مشخص شوی نه وي، په دي اړه دي له اميرالمؤمنين حفظه الله څخه هدايت واخيستل شي. (۶۹)

حق العبدی دعوی

شلمه ماده:

د دي مقررري د حکمونو تطبيق

المادة (۵۸) مجلة الاحكام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة . لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)
۶۹ : (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۶) (الموسوعة قضايا اسلاميه معاصرة ج ۳ ص ۳۶۷ و ۳۶۸) (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

المادة (۵۸) مجلة الاحكام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة . لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

رسمي جريده

پرله پسي نمبر (۱۴۲۴)

(۱۴۰۱/۸/۱۴-۱۴۴۴/۴/۱۰)

اقامه دعوى حق العبدى
اشخاص متضرر عليه غاصب شده
نمی تواند. (۷۰)

تاريخ انفاذ

ماده بیست و یکم:

این مقررہ از تاریخ توشیح نافذ است،
در جریده رسمی نشر گردد و سایر
احکام مغایر این مقررہ ملغی شمرده
می شود. (۷۱)

د غاصب پر خلاف د زیانمنو اشخاصو
د حق العبدی دعوی د اقامی خنہ نه
گرجی. (۷۰)

د انفاذ نېټه

یوویشتمه ماده:

دغه مقررہ د توشیح له نېټې څخه نافذه
ده، په رسمي جریده کې دې خپره شي
او د دې مقررې نور مغایر حکمونه لغوه
بلل کېږي. (۷۱)

۷۰: عن عمرو بن يحيى المازني عن أبيه عن أبي سعيد الخدري رضي الله عنه : أن رسول الله صلى الله عليه وسلم قال : لا ضرر ولا ضرار . (المستدرک على الصحيحین رقم الحديث: ۲۳۴۵)

لا ضَرَرٌ وَلَا ضِرَارٌ . (مجلة الاحکام المأدَّة ۱۹) الضَّرَرُ يُزَالُ . (مجلة الاحکام المأدَّة ۲۰)

۷۱ : يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ الْاِيه (النساء/۵۹)

المادة (۵۸) مجلة الاحکام العدلية : التصرف على الرعية منوط بالمصلحة . لان لامام المسلمين نظارة عامة على عموم الرعية في الامور العامة ... لان السلطان انما اعطى سلطة من الله تعالى لاجل صيانة دم عباده ووقاية عرضهم و اموالهم (شرح المجلة سليم باز ج ۱ ص ۳۵)

إذا حَكَمَ السُّلْطَانُ الْعَادِلُ فِي دَعْوَى حَسَبِ الْأَحْكَامِ الْمَشْرُوعَةِ فَيَصِخُّ حُكْمُهُ وَيَنْفُذُ (درر الحکام شرح مجلة الأحكام ج ۴ ص ۵۱۹ الناشر: دارالکتب العلمية لبنان / بيروت) نَعَمْ أَمْرُ الْأَمِيرِ مَتَى صَادَفَ فَصَلًا مُجْتَدِدًا فِيهِ نَفَذَ أَمْرُهُ ، كَمَا فِي سِيَرِ التَّنَائِخِائِيَّةِ وَشَرَحَ السِّيَرِ الْكَبِيرِ فَلْيُحْفَظْ . (رد المحتار على "الدر المختار ج ۱ ص ۱۸۵ بيروت و شرح المجلة لسليم رستم باز ص ۸۹۹ ناشر المكتبة الحقانية بشاور) قال في المعراج لأن طاعة الإمام فيما ليس بمعصية واجبة اه (حاشية رد المختار على الدر المختار ج ۲ ص ۱۷۲ الناشر: دار الفكر للطباعة والنشر. بيروت) (امر للسلطان انما ينفذ) اي يتبع و لا تجوز مخالفته (رد المحتار ج ۴ ص ۳۸۲ مكتبة رشيدية كويت)